

УДК 347.73

DOI 10.33244/2617-4154.2(19).2025.40-49

А. В. Гарбінська-Руденко,*канд. юрид. наук, доцент,**Державний податковий університет**e-mail: prokyror.irpin@i.ua***ORCID ID 0000-0002-0971-1234;****К. М. Фірскіна,***здобувач,**Державний податковий університет**e-mail: kristsnafirskina@gmail.com***ORCID ID 0009-0000-2963-6326;****С. І. Михайлова,***здобувач,**Державний податковий університет**e-mail: sofiahlyeva@gmail.com***ORCID ID 0009-0001-9673-1451**

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАПОБІГАННЯ НЕЦІЛЬОВОМУ ВИКОРИСТАННЮ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

Стаття присвячена аналізуванню проблем нецільового використання бюджетних коштів в умовах воєнного стану в Україні. Розглядаються основні види зловживань, що можуть траплятися під час процедур публічних закупівель, та аналізуються основні причини такої протиправної діяльності. Особливу увагу приділено систематизації рекомендацій щодо посилення фінансового контролю за використанням бюджетних коштів.

Авторами резюмується, що нецільове використання бюджетних коштів під час воєнного стану спричиняє наслідки та недбале витрачання бюджетних ресурсів на цілі, що не відповідають встановленим пріоритетам оборони та безпеки країни. У статті вказується на те, що неефективне використання бюджетних коштів прямо впливає на обороноздатність держави.

Визначено, що нецільове використання бюджетних коштів під час воєнного стану не лише завдає прямої матеріальної шкоди державі, але й має руйнівний вплив на моральний дух суспільства та підриває довіру до державних інституцій.

Приділено увагу аналізу нормативно-правових актів, що регламентують використання бюджетних коштів. Визначаються ключові проблемні аспекти та пропонуються методи щодо вдосконалення механізмів фінансового контролю за використанням бюджетних

коштів в Україні, а також окрему увагу приділено проблемам щодо запобігання корупції та забезпечення прозорості бюджетних витрат.

З метою мінімізації негативних наслідків можливих зловживань у сфері використання бюджетних коштів запропоновано ряд заходів, спрямованих на посилення та оптимізацію системи фінансового контролю за використанням бюджетних коштів. Запропоновані заходи з посилення відповідальності посадових осіб за нецільове використання коштів, застосування суворіших санкцій, що допоможе зменшити кількість бюджетних правопорушень. Обґрунтовано потребу в персональній відповідальності для керівників державних установ за неефективне використання коштів.

Підсумовано, що реалізація запропонованих заходів сприятиме зміцненню довіри суспільства до державних інститутів і підвищенню загальної ефективності витрат в умовах війни.

Ключові слова: бюджетні кошти, фінансовий контроль, відповідальність, публічні закупівлі, зловживання, нецільове використання, корупційні діяння, фінансові правопорушення, санкції.

Метою статті є дослідження сутності та правових аспектів нецільового використання державних коштів у період збройного конфлікту, а також встановлення ключових причин, що призводять до неефективного витрачання бюджетних ресурсів, та виокремлення чинників, що сприяють вказаному явищу з метою пошуку методів для його мінімізації.

Постановка проблеми. Повномасштабне військове вторгнення, що триває в Україні з 24 лютого 2022 року, спричинило нові кризові виклики для фінансової системи держави. Величезні витрати на оборону, гуманітарну допомогу та відновлення зруйнованої інфраструктури вимагають ефективного використання обмежених фінансових ресурсів. Однак в умовах воєнного стану, коли контроль за бюджетними витратами може послаблюватись, зростають ризики нецільового використання бюджетних коштів. Таке негативне явище особливо небезпечне під час війни, коли кожна гривня має вирішальне значення для оборони країни, та становить серйозну загрозу національній безпеці. Нецільове використання коштів не лише підриває обороноздатність держави, але й шкодить розвитку фінансової системи та економіки загалом, створюючи водночас передумови для корупційних проявів і зловживань владними повноваженнями. Зазначене засвідчує нагальну потребу в удосконаленні правових механізмів запобігання фінансовим зловживанням та забезпечення прозорості використання бюджетних коштів в умовах воєнного стану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання запобігання нецільовому використанню коштів завжди привертало увагу багатьох науковців та практиків. Вагомий науковий внесок у дослідження вказаної проблематики вклали такі дослідники, як Р. А. Волинець, О. П. Гетманець, П. П. Іщенко, В. А. Нечитайло, Ю. С. Назар, В. М. Махова, В. В. Черней, В. П. Хоменко, О. Р. Шляхова. Значна частина аналітичних досліджень була проведена експертами з міжнародних організацій, як-от Світовий банк та Міжнародний валютний фонд, які ґрунтовно аналізували вплив корупції на економічну стабільність у країнах, що перебувають у стані війни. Проте сучасні виклики, які постали перед бюджетною системою держави, потребують неперервних пошуків методів оптимізації

Гарбінська-Руденко А. В., Фірскіна К. М., Михайлова С. І. Правові аспекти запобігання нецільовому використанню бюджетних коштів

законодавчих та організаційних механізмів запобігання нецільовому використанню бюджетних коштів.

Виклад основного матеріалу. Згідно зі статтею 119 Бюджетного кодексу України, нецільове використання бюджетних коштів є їх витрачання на цілі, що не відповідають: бюджетним призначенням, встановленим законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет); положенням нормативно-правових актів, а також заходам, передбаченим відповідними бюджетними програмами [1].

Нецільове використання коштів в умовах воєнного стану є складною та актуальною темою, яка потребує детального розгляду. Зазначене бюджетне правопорушення спричиняє значні негативні наслідки для держави, особливо в умовах обмежених фінансових ресурсів. Причинами цього також може слугувати виникнення ситуацій, які потребують термінового бюджетного фінансування, що може призводити до внесення змін до вже затверджених бюджетів. В умовах кризи та невизначеності можуть активізуватися корупційні схеми, які, в кінцевому результаті, ведуть до нецільового використання бюджетних коштів. Обмеженість фінансових ресурсів також може спонукати учасників бюджетного процесу використовувати кошти не за своїм цільовим призначенням.

Особливостями нецільового використання коштів в умовах воєнного стану є: відповідальність, яка має бути посилена, так як достатні фінансові ресурси мають критичне значення для оборони країни та забезпечення її життєдіяльності; за зростання обсягів фінансової та гуманітарної допомоги зростають ризики нецільового використання цих коштів; створюються передумови для зловживань під час державних закупівель, зокрема і для потреб армії, наслідком цього є придбання неякісної продукції або взагалі її відсутність; ускладнення процедур контролю за використанням бюджетних коштів, що також призводить до додаткових ризиків для нецільового використання. Державною казначейською службою України та її органами встановлено пріоритетність здійснення видатків, зокрема і в умовах воєнного стану. Це врегульовано постановою КМУ від 9 червня 2021 р. № 590 [2].

Під час військового стану Україна отримує міжнародну фінансову допомогу, яка має бути спрямована, зокрема, і на оборону країни. Станом на 31.12.2024 фінансової допомоги Україні було надано на 207 162,0 млн євро [3]. Тому наразі прозоре та ефективне використання цих коштів є важливим для підтримки довіри міжнародних партнерів та забезпечення подальшої допомоги.

Не менш важливим питанням є зловживання під час закупівель для армії та гуманітарної допомоги, які проявляються в різних формах. Аналіз окремих фактів зловживань, що були оприлюднені в засобах масової інформації, вказує на загрозливі явища в системі публічних закупівель. Наприклад, були завищені ціни у два-три рази під час закупівлі продуктів харчування для армії. За даними Міноборони, яйця коштували по 17 гривень за штуку, тоді як роздрібна ціна в магазинах становила 7 гривень за штуку; картопля по 22 гривні за кілограм, а роздрібна ціна 8–9 гривень за кілограм. На той час цей контракт про закупівлю розміром 13 мільярдів гривень Міноборони уклало з ТОВ «Актив компанії», у якої статутний капітал становить тисячу гривень [4]. З метою недопущення вказаних зловживань Кабінетом Міністрів України було змінено підходи

до оборонних закупівель. 3 грудня 2023 року запрацювала нова державна агенція – «Державний оператор тилу», яка і займається закупівлями для потреб армії [5].

Зловживання під час публічних закупівель для армії та гуманітарної допомоги є досить системною проблемою, що може загрожувати навіть обороноздатності держави.

Ефективне формування та використання бюджету забезпечується через:

- 1) створення та управління державними цільовими та позабюджетними фондами;
- 2) дотримання фінансово-бюджетної дисципліни;
- 3) виконання вимог чинного законодавства;
- 4) захист державної власності;

5) забезпечення точності та достовірності даних бухгалтерського обліку й фінансової звітності в міністерствах, адміністративних органах, бюджетних установах та державному секторі [6].

Вважаємо, що першочерговим кроком у боротьбі з корупцією та зловживанням державними фінансами має бути забезпечення максимальної прозорості у процесі бюджетного планування та виконання. Запровадження відкритих реєстрів бюджетних витрат та використання цифрових платформ для моніторингу державних закупівель дає змогу громадськості, журналістам і міжнародним партнерам контролювати фінансові потоки та виявляти потенційні порушення.

Не менш важливим заходом є посилення діяльності антикорупційних органів. Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК), Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) та Державна аудиторська служба мають бути забезпечені необхідними ресурсами для здійснення оперативного контролю та розслідування випадків неефективного використання бюджетних коштів. Важливим аспектом є забезпечення незалежності цих органів, щоб вони могли ефективно виконувати свої функції без політичного тиску.

Ще одним дієвим механізмом у запобіганні нецільового використання бюджетних коштів має бути посилення відповідальності посадових осіб за фінансові правопорушення. Ухвалення законодавчих змін, що передбачають жорсткіші санкції за корупційні діяння, охоплюючи конфіскацію незаконно отриманих активів та довготривале ув'язнення, може суттєво знизити рівень порушень. Також потрібно впровадити механізм персональної відповідальності керівників державних установ за неефективне витрачання коштів, що стало б додатковим стимулом до дотримання фінансової дисципліни та цільового використання бюджетних коштів.

Доречним з метою забезпечення протидії нецільовому використанню бюджетних коштів може бути і посилення громадського контролю, який може проявлятися через створення незалежних громадських спостережних комітетів, та активну участь громадянського суспільства в моніторингу бюджетних витрат.

Крім змін, які варто впровадити на внутрішньодержавному рівні, важливим є посилення співпраці з міжнародними організаціями, як-от Transparency International та Світовий банк, які можуть надавати експертну підтримку та здійснювати незалежний аудит витрат, а також ділитись новітніми та ефективними напрацюваннями у сфері протидії корупції та нецільового використання коштів бюджету.

Вважаємо, що прозорі публічні закупівлі, жорсткий аудит здійснених бюджетних витрат, діяльність незалежних антикорупційних органів, активна участь громадськості та міжнародна співпраця – це ключові елементи, що допоможуть мінімізувати корупційні ризики та сприятимуть ефективному використанню бюджетних ресурсів в умовах їх обмеженості.

Нецільове використання коштів доволі часто зумовлено такими чинниками як корупція, зловживання службовим становищем та недостатній фінансовий контроль. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» корупція являє собою використання службовою особою наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки / пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб [7]. Наприклад, за даними міжнародної антикорупційної організації «Transparency International» Україна 2024 року отримала 35 балів зі 100 максимальних балів за Індексом сприйняття корупції (CPI) та посідає 105 місце серед 180 країн, де проводилось наведене оцінювання [8].

Корупція є одним із найбільш серйозних викликів для ефективного управління державними фінансами та цільового використання бюджетних коштів, а корупційні схеми можуть набувати нових форм, які наразі стосуються:

1) військових закупівель, які стають особливо вразливими до корупції. Підрядники можуть завищувати ціни на товари та послуги або постачати неякісну продукцію. Наприклад, з 2022 року були зафіксовано численні випадки, коли компанії постачали невідповідну техніку, або випадки, коли посадові особи завдяки корупційним схемам заробили 101 мільярд гривень під час закупівель паливної деревини для потреб ЗСУ [9], і з цього впливає така форма прояву корупції:

– відмивання коштів, яке проявляється створенням фіктивних компаній для відмивання державних коштів через підроблені контракти. Це дає змогу корупціонерам легалізувати отримані незаконно гроші, уникнувши водночас оподаткування та декларування доходів;

– непрозорість фінансових потоків, що характеризується відсутністю відкритих механізмів контролю за витратами й призводить до можливості маніпуляцій з бюджетними коштами. Оскільки громадськість часто не має доступу до інформації про витрати, це може ускладнювати контроль з боку суспільства.

Зловживання службовим становищем також є поширеною причиною нецільового використання бюджетних коштів. Службові особи можуть використовувати свої повноваження для власного збагачення або в інтересах третіх осіб.

На нашу думку, зловживання посадовими особами власним службовим становищем може спричинити такі ризики для належного використання фінансових ресурсів:

1) неправомірний розподіл коштів – публічні службовці можуть надавати пріоритет певним компаніям чи особам, що призводить до неефективного використання державних коштів. Найчастіше це відбувається через особисті інтереси або корупційні зв'язки;

2) маніпуляції з бюджетом, які характеризуються тим, що посадові особи можуть вносити необґрунтовані зміни до розподілу бюджетних коштів, що ускладнює контроль

за державними витратами. Наприклад, можливе перенаправлення фінансування без належної звітності чи пояснень;

3) конфлікт інтересів, який може виникнути через ухвалення рішень на користь власних бізнес-інтересів або афілійованих компаній, що підриває принципи чесного управління державними ресурсами. Це може призвести до укладання контрактів не на основі ефективності, а заради особистої вигоди [10, с. 415].

Наступна причина, яка створює умови для нецільового використання бюджетних коштів, є недостатній фінансовий контроль з боку державних органів та громадськості. Відсутність прозорих процедур, недостатній нагляд та слабкі механізми відповідальності сприяють зловживанням. Зокрема, беручи до уваги вищезазначену сферу публічних закупівель, під час яких виникають додаткові корупційні ризики, такі як недостатня конкуренція, непрозорий вибір постачальників та переплата за товари та послуги.

Для протидії нецільовому використанню коштів під час війни необхідно впроваджувати жорсткіші заходи відповідальності. Наприклад, законопроект № 9049, зареєстрований у Верховній Раді України 22 лютого 2023 року, пропонує встановити максимальне покарання за корупційні злочини під час воєнного стану у вигляді довічного ув'язнення із конфіскацією всього майна [11]. Крім того, варто посилити державний нагляд за доцільністю використання бюджетних коштів, які, зокрема, йдуть на потреби Збройних сил України.

Як підсумок, для запобігання нецільовому використанню коштів під час війни потрібно комплексно підходити до вирішення проблеми, поєднуючи посилення відповідальності за корупційні дії, підвищення прозорості та ефективності контролю за використанням бюджетних ресурсів.

Як і будь-яке негативне явище, нецільове використання бюджетних коштів тягне за собою відповідні наслідки, які прослідковуються в багатьох галузях, зокрема в економіці, соціальній сфері, а також серед суспільства.

В економічному аспекті нецільове використання бюджетних коштів призводить до бюджетного дефіциту та державного боргу, знецінення валюти та інфляції. Крім того, це може порушити розподіл ресурсів, спричинити нерівності в суспільстві та погіршити якість життя громадян [12, т. 115].

Зростання державного боргу та бюджетного дефіциту змушує державу залучати додаткові позики, що підвищує боргове навантаження та може призвести до боргової кризи, коли значна частина бюджетних надходжень спрямовується на обслуговування боргу, обмежуючи можливості для інвестування в розвиток економіки [13, с. 13].

Водночас процвітання корупційних схем та неефективного управління бюджетом може спричиняти макроекономічну нестабільність, зокрема інфляцію та знецінення національної валюти. Крім того, розширення тіньової економіки через відмивання коштів, незаконне збагачення та корупційні угоди ускладнює податковий контроль та знижує надходження до бюджету.

Також варто зазначити, що корупція та нецільове використання коштів створюють несприятливі умови для розвитку бізнесу, а також залучення внутрішніх та зовнішніх

інвесторів, що має серйозні наслідки для економічної стабільності країни, оскільки можуть обмежувати або навіть призупиняти приплив інвестицій, необхідних для модернізації економіки та створення нових робочих місць [14]. Відповідно, зменшення робочих місць призводить до збільшення рівня безробітного населення, що також не покращує економічне становище держави в такий, особливо важкий період, як війна.

У ширшому суспільному контексті проблема нецільового використання бюджетних коштів формує негативне ставлення громадян до державних інституцій та підриває соціальну стабільність. Корупційні скандали, розкрадання коштів та невиконання соціальних обіцянок призводять до зниження рівня довіри до влади. Це може викликати соціальну напругу та протести, оскільки недофінансування соціальних програм і відсутність прозорості у використанні бюджетних коштів можуть спричинити масові акції протесту.

Так, у комплексі нецільове використання бюджетних коштів створює серйозні загрози для економічної стабільності, соціального благополуччя та суспільної довіри. Ефективна боротьба з цим явищем має базуватися на посиленні фінансового контролю, прозорості державних витрат та підвищенні відповідальності посадових осіб за зловживання бюджетними коштами.

Висновки. Отже, нецільове використання коштів не лише завдає матеріальної шкоди, але й підриває моральний дух суспільства та довіру до держави. Основні види зловживань, як-от завищення цін, закупівля неякісної продукції та розкрадання гуманітарної допомоги, вимагають термінового реагування та впровадження ефективних механізмів контролю.

Також проаналізовано важливість нормативно-правового регулювання та міжнародних стандартів, які можуть слугувати основою для підвищення прозорості у використанні бюджетних ресурсів. Запропоновані рекомендації щодо вдосконалення механізмів контролю, запобігання корупції та забезпечення прозорості є критично важливими для стабільності держави та її обороноздатності.

У боротьбі з корупцією та зловживанням державного бюджету потрібно запровадити відкриті реєстри бюджетних витрат і розробити застосунок, у якому можна буде промоніторити державні закупівлі громадськістю, журналістами та міжнародними партнерами.

Для більш дієвого посилення відповідальності для посадових осіб за нецільове використання коштів потребує законодавчих змін, які передбачають жорстокіші санкції за корупційні діяння з конфіскацією незаконно отриманих активів та довготривале ув'язнення – це може знизити рівень правопорушень. Потребує впровадження персональної відповідальності для керівників державних установ за неефективне використання коштів або їхнього відмивання.

Також важливим є співпраця з міжнародними організаціями, як-от Transparency International та Світовий банк, які можуть надавати експертну підтримку та здійснювати незалежний аудит витрат, а також ділитись новітніми та ефективними напрацюваннями у сфері протидії корупції та нецільового використання коштів бюджету.

Отже, ефективна боротьба з нецільовим використанням коштів є ключовим чинником для забезпечення перемоги в умовах війни. Лише за рахунок оптимізації контролю за використанням ресурсів можна мінімізувати негативні наслідки зловживань і забезпечити

належне фінансування напрямів оборони та безпеки країни. Успішна реалізація запропонованих заходів сприятиме зміцненню довіри суспільства до державних інститутів та підвищенню загальної ефективності витрат в умовах війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюджетний кодекс України : Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI : станом на 5 берез. 2025 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
2. Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану : постанова Каб. Міністрів України від 09.06.2021 № 590 : станом на 8 серп. 2024 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/590-2021-п#Text>
3. Підтримка України у світі / Мінфін. URL : <https://index.minfin.com.ua/ua/russian-invading/supporting-ukraine/>
4. Ніколов Ю. Закупівлі Міноборони / Видання Zn.ua. URL : <https://zn.ua/ukr/economic-security/tilovi-patsjuki-minoboroni-pid-chas-vijni-piljajut-na-kharchakh-dlja-zsu-bilshe-nizh-za-mirnoho-zhittja.html>
5. «Підтвердили факт існування корупційної схеми»: НАБУ розслідує закупівлі Міноборони продуктів за завищеними цінами / Радіо свобода. URL : <https://www.radiosvoboda.org/a/news-nabu-produkty-zakupivli-minoborony/32819321.html>
6. Гуренко Т. О. Сучасний стан та напрями удосконалення організації державного фінансового контролю. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2941/2861>
7. Про запобігання корупції / Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
8. Corruption Perceptions Index – 2024 – Transparency International Ukraine. Transparency International Ukraine – Світ без корупції. URL : <https://ti-ukraine.org/en/research/corruption-perceptions-index-2024/>
9. ДБР викрило організовану групу, яка вкрала понад 101 млн грн під час закупівель для військових / Державне бюро розслідувань. URL : <https://dbr.gov.ua/news/dbr-vikrilo-organizovanu-grupu-yaka-vkrala-ponad-101-mln-grn-pid-chas-zakupivel-dlya-vijskovih>
10. Гарбінська-Руденко А., Покутній О., Шимко В. Корупційні ризики під час проведення публічних закупівель в умовах воєнного стану. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2024. С. 413–417.
11. Дорошенко К. Довічне ув'язнення за хабар під час війни: яка позиція ВР (законопроект № 9049) / Юридика газета. 2023. URL : <https://yur-gazeta.com/publications/practice/kriminalne-pravo-ta-proces/dovichne-uvyaznennya-za-habar-pid-chas-viyni-yaka-roziciya-vr-zakonoproekt-9049.html>
12. Василевич В., Левченко Ю. Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Право. 2023. № 78, ч. 2. С. 214–219.

13. Гробовська Д. С. Державний борг України: сучасний стан і проблеми управління : магістерська робота. Київ, 2024. 105 с.

14. Хаванов А. В. Вплив корупції на економічну безпеку держави: аналіз механізмів та наслідків. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3999/3925>

REFERENCES

1. Budget Code of Ukraine : Code of Ukraine dated 08.07.2010 No. 2456-VI : as of March 5, 2025. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>

2. On approval of the Procedure for the exercise of powers by the State Treasury Service in a special regime under martial law : Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 09.06.2021 No. 590 : as of August 8, 2024. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/590-2021-п#Text>

3. Support for Ukraine in the world / Ministry of Finance. URL : <https://index.minfin.com.ua/ua/russian-invading/supporting-ukraine/>

4. Nikolov Yu. Procurement of the Ministry of Defense / Zn.ua Publishing House. URL : <https://zn.ua/ukr/economic-security/tilovi-patsjuki-minoboroni-pid-chas-vijni-piljajut-na-kharchakh-dlja-zsu-bilshe-nizh-za-mirnoho-zhittja.html>

5. "Confirmed the fact of the existence of a corruption scheme": NABU investigates the Ministry of Defense's purchases of products at inflated prices / Radio Svoboda. URL : <https://www.radiosvoboda.org/a/news-nabu-produkty-zakupivli-minoborony/32819321.html>

6. Gurenko T. O. Current state and directions of improvement of the organization of state financial control. *Economy and society*. 2023. No. 55. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2941/2861>

7. On prevention of corruption / Official web portal of the Parliament of Ukraine. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

8. Corruption Perceptions Index – 2024 – Transparency International Ukraine. Transparency International Ukraine – A world without corruption. URL : <https://ti-ukraine.org/en/research/corruption-perceptions-index-2024/>

9. The State Bureau of Investigation has exposed an organized group that stole over UAH 101 million during procurement for the military / Home – State Bureau of Investigation. URL : <https://dbr.gov.ua/news/dbr-vikrilo-organizovanu-grupu-yaka-vkrala-ponad-101-mln-grn-pid-chas-zakupivel-dlya-vijskovih>

10. Garbinska-Rudenko A., Pokutniy O., Shymko V. Corruption risks during public procurement under martial law. *Electronic scientific publication "Analytical and comparative jurisprudence"*. 2024. Pp. 413–417.

11. Doroshenko K. Life imprisonment for bribery during war: what is the position of the Verkhovna Rada (draft law No. 9049) / Legal newspaper. 2023. URL : <https://yur-gazeta.com/publications/practice/kriminalne-pravo-ta-proces/dovichne-uvyaznennya-za-habar-pid-chas-viyni-yaka-poziciya-vr-zakonoproekt-9049.html>

12. Vasylevich V., Levchenko Yu. Improper use of budget funds, budget expenditures or granting credits from the budget without established budget allocations or exceeding them. *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Law*. 2023. No. 78, Part 2. Pp. 214–219.

13. Grobovska D. S. State debt of Ukraine: current state and management problems : master's thesis. Kyiv, 2024. 105 p.

14. Khavanov A. V. The impact of corruption on the economic security of the state: analysis of mechanisms and consequences. *Economy and Society*. 2024. № 62. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3999/3925>

A. V. Harbinska-Rudenko, K. M. Firskina, S. I. Mikhailova. LEGAL ASPECTS OF PREVENTING THE MISUSE OF BUDGET FUNDS

The article is devoted to the analysis of the problems of misuse of budget funds during martial law in Ukraine. The main types of abuses that can occur during public procurement procedures are considered and the main reasons for such illegal activities are analyzed. Special attention is paid to the systematization of recommendations for strengthening financial control over the use of budget funds. The authors summarize that the misuse of budget funds during martial law causes deliberate and careless spending of budget resources for purposes that do not meet the established priorities of defense and security of the country. The article indicates that the inefficient use of budget funds directly affects the defense capability of the state.

It is determined that the misuse of budget funds during martial law not only causes direct material damage to the state, but also has a destructive effect on the morale of society and undermines trust in state institutions.

The authors pay attention to the analysis of regulatory legal acts regulating the use of budget funds. Key problematic aspects are identified and ways to improve the mechanisms of financial control over the use of budget funds in Ukraine are proposed, as well as special attention is paid to the problems of preventing corruption and ensuring the transparency of budget expenditures.

In order to minimize the negative consequences of possible abuses in the use of budget funds, a number of measures are proposed aimed at strengthening and optimizing the system of financial control over the use of budget funds. Measures are proposed to strengthen the responsibility of officials for the misuse of funds, the application of stricter sanctions, which will help reduce the number of budget offenses. The authors substantiate the need for personal responsibility for heads of state institutions for the inefficient use of funds.

It is concluded that the implementation of the proposed measures will contribute to strengthening public trust in state institutions and increasing the overall efficiency of spending in wartime.

Key words: budget funds, financial control, responsibility, public procurement, abuse, misuse, corrupt acts, financial offenses, sanctions.

Стаття надійшла до редколегії 19 березня 2025 року